

Lord Simons memoarer

I FÖRLAGSREKLAMEN omtalas lord John Simons nyss utgivna minnesanteckningar (*Retrospect*, Hutchinson, 25 shilling) som "ett av vår tids märkligaste politiska memoarverk". Det är sant att Simons karriär är en av de mest lysande i nyare brittisk politik. Son av en fattig frikyrkopastor fick Simon genom stipendier möjlighet att studera vid en fin privatskola och vid ett av Oxfords ryktbara "colleges" (All Souls); han blev en av Englands mest berömda advokater, enligt uppgift med inkomster som vissa år översteg 50,000 pund; 1906, vid 32 år, blev han liberal parlamentsledamot och några år senare medlem av kabinettet, först som generaladvokat och sedan som inrikesminister; efter en schism, som ställde honom utanför aktiv politik 1918—1922, inträdde han ånyo i parlamentet, blev ledare av den tullvänliga riktningen inom liberalismen (det nationella liberala partiet) och såsom sådan i tur och ordning utrikesminister, inrikesminister, finansminister och lordkansler 1931—1945. Han har nitton år haft plats i regeringen och har tjänstgjort under fem premiärministrar; till hans talrika andra uppdrag hör främst ordförandeskapet i den stora indiska reformkommittén 1927—1930.

Dock, i de många politiska memoarer där Simon skymtar, får man visserligen intrycket av en sympatisk, utomordentligt begåvad och duglig man, men också av en viss färglöshet och konventionalism. Och detta intryck förstärks vid läsningen av hans egna memoarer. Simon framstår som en stor gentleman. Han skriver med välvilja om alla, är lika litet benägen för skryt som för den ödmjukhet som är ett förstukket skryt, berättar med en jurists klarhet och med en god människas känslighet. Han har inte, det framgår av hans berättelse lika väl som av andras skildringar, varit någon hänsynslös karriärst; det bästa beviset härför är att han år 1916 utträdde ur kabinettet hellre än att gå med på värnpliktslagen och att han sedan som frivillig deltog i kriget. Det opersonliga, perfekt anpassade blir likväl det mest markanta karaktärsdraget. Knappast ett ord av kritik och allmän reflexion. Liksom i många anglosaxiska biografier och memoarer möter man en stor intelligens, som i sin hållning till livet tycks vara totalt fri från varje högre nyfikenhet eller problematik. Han älskar latin och grekiska, privatskolor — som sätter pli på ungdomen — kricket och fotboll, mor, far, hustru och barn, England och imperiet; efter döden vill han brännas i sin dräkt som medlem av All Souls, av tillgivenhet för Oxford. Inför så utmärkta, duktiga, lyckliga och enkla människor förstår man Englands storhet, men känner också en viss förskräckelse.

Till de få intressanta och mera energiskt skrivna avsnitten i denna bok hör försvaret för allt det som kommit att sammanfattas i orden München och eftergiftspolitik. Simon var utrikesminister under nazismens första år och finansminister — andre man efter Neville Chamberlain — under åren närmast före världskriget. Hans försvar för München är inte originellt, men det utformas med kraft och klarhet. England var oförberett för krig; även om under det år som återstod till den stora uppgörelsen Tyskland vann proportionsvis mer i styrka än sina motståndare, lyckades England dock göra det nödvändiga för att stå emot blixtkriget och vinna tid för motangreppet. Genom att Chamberlain gjorde det yttersta för att bevara freden blev

LORD SIMON.

Teckning av Edward Halliday
1948.

kriget, då det likväl inte kunde undgås, uppenbart rättfärdigt och därmed den enade nationens sak. Simon kritiserar med skarpa arbetarpartiets hållning; här fördömde man nazism och fascism, men gick år efter år emot all upprustning, med argumentet att fred inte kunde nås genom förberedelse till krig.

Utän tvivel ligger det mycket i detta resonemang. Var och en som följt det engelska arbetarpartiets propaganda under åren före kriget vet hur falska detta partis anspråk är på att ha visat klokhet och förutseende; angreppen mot de nationalistiska diktaturerna i förening med angreppen mot den "krigshetsande", dvs. upprustande regeringen var motsägande och vetlösa. Men på en väsentlig punkt har Simon likväl fel. Inom den brittiska konservatismen hade man, i stort sett, inte klart för sig vad Hitlerregimen innebar, man trodde på möjligheten av en fredlig uppgörelse med förbrytarna — att detta var fallet med Chamberlain vidgår i själva verket mera parentetiskt Simon i sina memoarer. Den situation som förelåg i England under dessa år har i större eller mindre grad motsvarigheter inom andra demokratier och är ett gott bevis på förlegade idéers effektivitet; de radikala insåg faran, men ville inte dra konsekvenserna i fråga om rustning och sammanhållning, de konservativa krävde ett starkt försvar, men kände ofta en hemlig sympati för de nationella diktaturerna och räknade med en avspänning eller rent av ett närmande.

I slutkapiteln söker Simon karaktärisera de premiärministrar som varit hans chefer. Han är älskvärd mot alla — att Mac Donald var den svagaste kan man läsa mellan raderna. Glimtar ges av Asquiths fulländade klarhet och något torra rättfärdighet — en svensk måste i det sammanhanget tänka på Nils Edén —, av Baldwins vardagliga klokhet utan teorier och krusiduller, av Chamberlains systematik, affärsmässighet och begränsning. Inför Churchills geniala vitalitet blir Simon beundrande, men föga artikulerad. Det är en överlägsen adjutant, men inte en politisk ledare, som fört pennan.

HERBERT TINGSTEN